**Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 562/2021 vp**

# Vastaus kirjalliseen kysymykseen susien aiheuttamista vahingoista lammastiloilla

**Eduskunnan puhemiehelle**

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Sanna Antikaisen /ps näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 562/2021 vp:

> Mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä torjuakseen petovahinkoja,
>
> mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä häirikkösusien poistamiseksi,
>
> mihin toimiin hallitus aikoo ryhtyä tukeakseen vahinkoja kärsineitä tilallisia, joiden eläinten kimppuun sudet ovat hyökänneet suurpetoaidasta huolimatta,
>
> onko oikeudenmukaista, että eläinten omistaja joutuu itse kustantamaan susien tappamien eläinten toimittamisen raatokeräilyyn, vaikka eläimet on suojattu asianmukaisella suurpetoaidalla ja
>
> aikooko hallitus mahdollistaa tilallisille suurpetoaitojen lisäksi myös aktiivisen puolustautumisen susien hyökkäystä vastaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Susien läsnäolo ja niiden aiheuttamat vahingot herättävät ymmärrettävästi huolta susien esiintymisalueiden ihmisissä. Sosiaalinen kestävyys on tärkeä osa suurpetojen hyväksyttävyyttä.

Susi kuuluu Suomessa poronhoitoalueen ulkopuolella EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteen IV ns. tiukasti suojeltuihin lajeihin, joiden metsästys on lähtökohtaisesti kielletty. Direktiivin 16 artikla kuitenkin sallii tiukasta suojelusta poikkeamisen muun muassa erityisen merkittävien vahinkojen ehkäisemiseksi, mikäli muuta tyydyttävää ratkaisua ei ole eikä poikkeaminen haittaa lajin suotuisaa suojelutasoa koskevan tavoitteen saavuttamista.

Maa- ja metsätalousministeriö vahvisti vuonna 2019 Suomen susikannan hoitosuunnitelman, jolla pyritään sovittamaan yhteen yhtäältä susireviireillä asuvien ja toimivien kansalaisten tarpeet sekä

toisaalta susikannan suojelun tarpeet. Hoitosuunnitelmassa kuvataan useita eri toimenpiteitä esimerkiksi susien aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisemiseksi ja uhkien hallitsemiseksi, mitä myös toteutetaan paraikaa.

Maa- ja metsätalousministeriö myöntää petovahinkojen estämiseen vuosittain Suomen riistakeskukselle noin 500 000 euroa. Määrärahalla on pääasiassa hankittu suurpetoaitoja. Lampaiden ja nautaeläinten suojaksi perustetut sähköistetyt petoaidat ehkäisevät tehokkaasti susivahinkoja. Petoaidat soveltuvat lähinnä pienialaisille laitumille ja niiden toimivuus edellyttää jatkuvaa huoltoa erityisesti kesäaikana, jolloin kasvillisuus on säännöllisesti poistettava aidan alta. Riistaeläinten aiheuttamien vahinkojen ennaltaehkäisyssä tehdään yhteistyötä maanomistaja- ja tuottajajärjestöjen kanssa. Erityisesti pyritään auttamaan niitä tuotantoeläintiloja, jotka kärsivät suden aiheuttamista vahingoista tarjoamalla suoraa tukea vahinkojen ennaltaehkäisyyn. Ennaltaehkäisyssä tärkeää on aitojen rakentamisen lisäksi jakaa alueelle yleisesti tietoa siitä, kuinka vahinkoriskiä voidaan pienentää susialueella.

Tällä hetkellä on myös käynnissä monivuotinen SusiLIFE-hanke (2019–2025), jossa esimerkiksi kehitetään käytännön toimia ja menetelmiä vahinkojen ennaltaehkäisyyn, tarjotaan apua eläintiloille kotieläinten suojaamiseksi, kartoitetaan riskialueiden tiloja ja tehdään niille ennaltaehkäisysuunnitelmia. Susikannan hoitosuunnitelman mukaisesti susireviirialueille on perustettu paikallisia, eri sidosryhmistä muodostuvia susireviirialueiden yhteistyöryhmiä. Yhteistyöryhmien tehtävänä on muun muassa luoda kokonaisnäkemys alueensa susitilanteesta ja suunnitella tai toteuttaa sellaisia toimenpiteitä, joilla voidaan ehkäistä susien aiheuttamia vahinkoja.

Susikannan hoitosuunnitelmassa otettiin käyttöön 4-portainen taulukko sen suhteen, miten ihmisarkuuden menettäneen suden käytös määritellään. Hoitosuunnitelmassa on esitetty konkreettiset toimintakynnykset sekä poliisille että Suomen riistakeskukselle tilanteissa, joissa suden käyttäytyminen aiheuttaa vaaraa tai uhkaa.

Poliisihallitus on vahvistanut marraskuussa 2020 ohjeen, joka koskee poliisin toimivaltaa ja toimintalinjoja suurpetotapauksissa. Poliisilain (872/2011) 2 luvun 16 §:n mukaan poliisimiehellä on oikeus ottaa kiinni ja viimesijaisena keinona lopettaa eläin, joka aiheuttaa vaaraa ihmisen hengelle tai terveydelle tai huomattavaa vahinkoa omaisuudelle taikka vakavasti vaarantaa liikennettä. Niissä yleistä turvallisuutta heikentävissä tilanteissa, jotka eivät ole poliisilain soveltamisen näkökulmasta välittömiä, mutta jotka kuitenkin ovat toistuvia, on Suomen riistakeskuksella toimivalta arvioida tilannetta ja toimia metsästyslaissa säädetyin edellytyksin. Suomen riistakeskukselta voi esimerkiksi hakea niin sanottua turvallisuusperusteista poikkeuslupaa suden karkottamiseen tai tappamiseen.

Suomen riistakeskus on välittänyt viimeisen 9 vuoden aikana noin 800 kilometriä petoaitaa arviolta 500 kohteeseen. Tapauksia, joissa petoaidoista huolimatta on tullut vahinkoja, on tullut riistakeskuksen tietoon suhteellisen harvoin toimitettuihin aitoihin nähden. Tilanteissa, joissa susi tai

suurpedot aiheuttavat vahinkoa tilalla, jossa on tarkoitukseen sopivat petoaidat, voidaan selvittää, mistä vahinko on mahdollisesti johtunut. Useimmiten aitojen toimimattomuuteen on jokin syy - joissain tapauksissa esimerkiksi petoaidassa on saattanut olla syystä tai toisesta liian vähän jännitettä. Asiassa voidaan olla yhteydessä esimerkiksi Suomen riistakeskuksen aluetoimistoon, paikalliseen riistanhoitoyhdistykseen tai SusiLIFEn suunnittelijoihin. Suomen riistakeskuksen tehtäviin kuuluu kehittää riistavahinkojen estämisen toimintatapoja ja tuotteita sekä ohjata ja opastaa niiden käytössä. Susien, kuten muidenkin suurpetojen, aiheuttamat kotieläin- ja koiravahingot korvataan nykyisin täysimääräisinä riistavahinkolain (105/2009) mukaan.

Valtioneuvoston asetuksessa 998/2017 säädetään valtion talousarvion mukaisen tiloilla kuolleiden ja lopetettujen tuotantoeläinten keräilyyn ja hävittämiseen tarkoitetun valtionavustuksen myöntämisestä ja käytöstä. Tiloilla itsestään kuolleet ja lopetetut märehtijät, siat ja siipikarja on sivutuotelain määräämiltä eläintiheiltä keräilyalueilta kerättävä ja käsiteltävä sivutuoteasetuksen mukaan hyväksytyssä käsittelylaitoksessa tai hävitettävä polttamalla raatojen polttoon hyväksytyssä polttolaitoksessa. Keskeisenä tarkoituksena raatokeräilyssä on eläintautien leviämisen estäminen. Asetuksen 6 §:n mukaisesti myönnettävän avustuksen määrä on lampaiden ja vuohien osalta enintään kolme neljäsosaa keräilyn ja hävittämisen kustannuksista. Alle 6 kk ikäisenä kuolleen lampaan tai vuohen keräys samanaikaisesti maksullisen lampaan tai vuohen raadon mukana tehdään veloituksetta eikä valtion avustusta näin ollen makseta. Ruokavirasto myöntää valtionavustusta vuosittain hakemuksesta raatokeräilytoimijalle ja päättää vuosittain eläimen omistajalle hyvitettävän eläinlajikohtaisen avustuksen määrän.

Niissä tilanteissa, joissa sudet aiheuttavat erityisen merkittäviä vahinkoja, eikä ennaltaehkäisystä ole riittävää apua, susi on mahdollista tappaa Suomen riistakeskuksen myöntämällä vahinkoperusteisella poikkeusluvalla. Suden karkottaminen omatoimisesti hoidetusta pihapiiristä tai laitumelta sutta vahingoittamatta on sallittua. Metsästyslain 37 §:n mukaan rauhoitusaikana riistaeläintä ei saa metsästää tai vahingoittaa eikä soidinta, pesintää tai poikasia häiritä. Sanamuoto ei siis estä häirintää, joka kohdistuu riistaeläimen muuhun yksilöön kuin poikaseen. Jos susi käy esimerkiksi koiran kimppuun, kyseeseen voi tulla pakkotila, josta säädetään rikoslain 4:5 §:ssä. Omaisuuttaan saa hyökkäystilanteessa puolustaa, kunhan pakkotilalainsäädännön edellytykset täyttyvät.

Loppuun maa- ja metsätalousministeriö haluaa todeta, että maa- ja metsätalousministeriö haluaa aloittaa uudelleen suden kannanhoidollisen metsästyksen. Suomen susikannan hoitosuunnitelmassa (2019) susikannan ns. kannanhoidollinen metsästys on yksi keskeisistä toimenpiteistä, joiden avulla pyritään lisäämään suden hyväksyttävyyttä ja siten turvaamaan susikannan elinvoimaisuus. Maa- ja metsätalousministeriö julkaisi 2021 suden kannanhoidollista metsästystä koskevan työryhmäraportin. Sen mukaan suden kannanhoidollisesta metsästyksestä tehdään viisivuotinen kokeilu, jos susikanta on suotuisalla suojelutasolla. Työryhmäraportissa todetaan, että susien rajoitetun metsästyksen tavoitteena on säädellä susikannan kasvua ja pyrkiä siten vähentämään susikantaan liittyviä sosioekonomisia konflikteja sekä edistämään suden hyväksyttävyyttä niin, että

susikannan suotuisa suojelutaso voidaan turvata. Luonnonvarakeskus julkaisi 2.9. väliraportin Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittämisestä. Maa- ja metsätalousministeriö ottaa raportin huomioon arvioitaessa mahdollisuutta sallia suden kannanhoidollisen metsästys metsästyskaudella 2021–2022.

Helsingissä 2.11.2021

Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä